

Opgave 1 De werkelijkheid is een hallucinatie

Anil Seth is directeur van een onderzoekscentrum voor bewustzijnswetenschap in Engeland. Hij heeft niet alleen wetenschappelijke artikelen geschreven over wat bewustzijn precies is, maar ook een populair boek over hoe het brein werkt, en zelfs een kinderboek over hallucinaties en illusies.

In 2017 vertelt Seth over zijn onderzoek in een TED-talk. Deze TED-talk wordt als volgt aangeprezen:

tekst 1

Op dit moment werken miljarden neuronen in je brein samen om een bewuste ervaring te genereren – niet zomaar een ervaring, maar jouw beleving van de wereld rondom jou en van jezelf daarbinnen. Hoe gaat dit in zijn werk? Volgens neurowetenschapper Anil Seth hallucineren we allemaal voortdurend: als we het eens zijn over onze hallucinaties, noemen we die ‘realiteit’. Een verfrissend desoriënterende talk die raakt aan het wezen van je bestaan.

bron: ted.com/talks - How your brain hallucinates your conscious reality - 2017

En een recensie van deze TED-talk begint als volgt:

tekst 2

Zoals cognitiewetenschapper Anil Seth in ‘Jouw brein hallucineert jouw bewuste realiteit’ beargumenteert, leeft iedereen in zijn eigen wereld. Dat wil zeggen, als we met ‘iedereen’ bedoelen ‘elk brein’, met ‘wereld’ bedoelen ‘de hele werkelijkheid’ en met ‘eigen’ bedoelen ‘die het brein voor zichzelf heeft gecreëerd’.

naar: openculture.com - Reality is nothing but a hallucination - 2017

Deze opvattingen van Seth zijn te vergelijken met verschillende sceptische gedachte-experimenten zoals het experiment over het brein in een vat en dat over filosofische zombies.

- 3p 1 Leg uit in welk opzicht de opvattingen van Seth in tekst 1 en 2:
- overeenkomen met het gedachte-experiment ‘brein in een vat’,
 - verschillen van het gedachte-experiment over filosofische zombies en
 - tot solipsisme kunnen leiden.

In de recensie over de TED-talk van Seth wordt geschreven:

tekst 3

Met alle signalen die het brein ontvangt van onze zintuigen en met alle eerdere ervaringen, creëert het brein verwachtingen. Elk brein construeert daarmee een coherent beeld van de realiteit – een ‘multi-zintuiglijke meeslepende en overweldigende innerlijke panoramische 3D-film’ die we kunnen bekijken. ‘Waarneming moet wel een proces van geïnformeerd gissen zijn,’ zegt het bijschrift in het TED-blog, ‘waarin zintuiglijke signalen worden samengevoegd met eerdere verwachtingen over hoe de wereld in elkaar zit, om zo de grootste kans te creëren dat het brein de oorzaken in de wereld van die signalen juist inschat.’

naar: openculture.com - Reality is nothing but a hallucination - 2017

Tekst 3 sluit een naïef realistische opvatting van de buitenwereld uit, evenals een subjectief idealistische opvatting zoals die van Berkeley. Maar de tekst laat de mogelijkheid van de indirect realistische opvatting van de buitenwereld van John Locke open.

5p 2 Leg uit dat tekst 3 zowel de naïef realistische opvatting als de subjectief idealistische opvatting uitsluit.

Leg vervolgens uit dat volgens Locke kleuren **wel** dispositionele eigenschappen zijn en primaire kwaliteiten **niet**.

Leg tot slot met Lockes afleiding naar de beste verklaring uit dat tekst 3 Lockes opvatting over primaire kwaliteiten **niet** uitsluit.

Seth gebruikt experimenten om te beargumenteren dat we de wereld actief construeren. Een van die experimenten is ‘de rubberen-hand-illusie’:

tekst 4

Amerikaanse onderzoekers beschreven de ‘rubberen-hand-illusie’ in 1998, en u kunt hem thuis uitproberen met een opgevulde keukenhandschoen.

Bij die truc kijkt een proefpersoon naar een nephand van rubber, die voor hem op tafel ligt. Achter een scherm naast de nephand ligt, uit het zicht, zijn echte hand. Dan strijkt iemand met een kwastje tegelijkertijd (en synchroon) over de rubberen hand en over de echte hand. Binnen tien seconden

bekruipt de proefpersoon het gevoel dat de rubberen hand van hem is.

naar: NRC - Die pop ben ikzelf - 2012

Als de onderzoeker vervolgens plotseling met een hamer op de rubberen hand slaat, trekt de proefpersoon verschrikt zijn echte hand terug. De proefpersoon heeft dus niet alleen het gevoel dat de rubberen hand van hem is, hij handelt er ook naar, zelfs als hij weet dat hij 'genept' wordt.

De filosofen Reid en Moore redeneren vanuit het gezond verstand. Moore gebruikt zijn handen om het bestaan van de buitenwereld te bewijzen. Je zou met de illusie van de rubberen hand kunnen beweren dat zijn bewijs niet meer overtuigend is, omdat Moore zijn hand blijkbaar ook als illusie zou kunnen ervaren.

- 2p 3 Leg uit dat de rubberen-hand-illusie geen probleem hoeft te zijn:
- voor Reids direct realisme, en
 - voor Moores bewijs voor het bestaan van de buitenwereld.

Seth wil met zijn onderzoek laten zien dat niet alleen ons lichaam en de werkelijkheid hallucinaties zijn, maar ook ons 'zelf'. Volgens Seth wordt het zelf voor een belangrijk deel door onze hersenen geconstrueerd. Normaal gesproken denken we dat we een duidelijk idee hebben van onze identiteit. Maar volgens Seth kunnen we ons vergissen in wie we denken te zijn.

Net als Seth is ook David Hume sceptisch over ons idee van persoonlijke identiteit. Volgens Hume is de identiteit die we toeschrijven aan de menselijke geest fictief.

- 3p 4 Leg uit dat ons idee van persoonlijke identiteit volgens Hume is gebaseerd op gelijkenis, causaliteit en verbeelding.

Volgens Seth heeft zijn onderzoek nog meer gevolgen voor hoe we nadenken over ons zelf. Een populaire hedendaagse gedachte is dat we in de toekomst onze herseninhoud kunnen opslaan in een robot en dat we dan bijvoorbeeld als robot ruimtereizen zouden kunnen maken. Seth formuleert in dat verband twee implicaties van zijn onderzoek:

tekst 5

- Wat het betekent om mijzelf te zijn, kan niet worden gereduceerd tot – of geüpload naar – een softwareprogramma dat draait op een geavanceerde robot, hoe vergevorderd ook.
- Ons individuele innerlijke universum is slechts één manier om bewust te zijn, en zelfs menselijk bewustzijn in het algemeen is maar een kleine regio in een uitgestrekte ruimte van mogelijke bewustzijnen.

naar: openculture.com - Reality is nothing but a hallucination - 2017

Het functionalisme is een theorie over de aard van mentale toestanden. Het hylemorfisme en panpsychisme zijn filosofische theorieën over bewustzijn.

- 3p **5** Leg uit dat Seth in tekst 5 **niet** aansluit bij het functionalisme. Leg vervolgens uit of Seth in tekst 5 het hylemorfisme uitsluit en of hij het panpsychisme uitsluit.